

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU STANJA U CENTRU ZA IDENTIFIKACIJU U GORAŽDU

Distribucija:

Ograničena

Sarajevo, 14. novembar 2014.

ICMP.FSD.AA.719R.1.W.bcs.doc

Sadržaj

I. SAŽETAK.....	3
II. OSNOVNE INFORMACIJE	4
III. CILJEVI I ZADACI.....	5
IV. ORGANIZACIJA.....	6
V. PROCES	7
5.1. Postojeća dokumentacija o slučajevima i prikupljanje podataka.....	7
5.2. Metode antropološkog pregleda.....	7
VI. REZULTATI.....	8
6.1. Profili DNK generirani , ali podudarnost nije pronađena	9
6.2. Slučajevi sa generiranim izvještajima o podudaranju profila DNK.....	9
6.3. Slučajevi sa pretpostavljenim identitetom.....	10
6.4. Slučajevi u kojima evidentno nisu uzeti uzorci kostiju	10
6.5. Vjerovatni historijski slučajevi	10
6.6. Slučajevi definirani kao materijal za kosturnicu	11
6.7. Slučajevi bez ljudskih ostataka	11
VII. ZAKLJUČCI.....	11
VIII. PREPORUKE.....	13
8.1. Daljnji rad u Centru za identifikaciju u Goraždu	13
8.2. Nastavak pregleda stanja NN slučajeva.....	13
8.3. Organizacija na državnom nivou i standardi rada	14
DODATAK 1: Sažet prikaz tabele sa rezultatima pregleda neidentifikovanih posmrtnih ostataka za Centar za identifikaciju u Goraždu.....	16
DODATAK 2: Tabela procijenjenog broja slučajeva u odnosu na poznate slučajeve i poznate jedinstvene profile uzoraka kostiju u BiH	17
DODATAK 3: Prijedlog procesa za pregled stanja u objektima u kojima su smješteni NN slučajevi posmrtnih ostataka	18
DODATAK 4: Lista indikatora statusa slučaja	21
DODATAK 5: Obrazac za pregled slučaja.....	22

Forenzička istraga slučajeva nestalih osoba – uključujući istragu u vezi sa masovnim grobnicama i drugim nezakonitim mjestima ukopa i posmrtnim ostacima koji se u njima nalaze – provodi se u nadležnosti odgovornih domaćih institucija. ICMP je u ovom Sažetku izvještaja prikazao rezultate i zapažanja do kojih je došao u okviru tehničke podrške koju pruža pomenutim institucijama. Nadležne institucije mogu od ICMP-a tražiti dodatne informacije, koje je ICMP u mogućnosti dati. Dijelovi ovog Sažetka izvještaja ili njegovi prilozi mogu biti anonimizirani u svrhu zaštite integriteta istrage i privatnosti osoba koje se pominju.

I. SAŽETAK

1. Godine 2012. Institut za nestale osobe (INO) procijenio je da se u deset mrtvačnica širom Bosne i Hercegovine nalazi 3.277 slučajeva NN osoba za koje se pretpostavlja da su nestale u sukobima 1990-ih. Pored toga, Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) je popisala i smjestila 4.408 NN slučajeva¹, uglavnom materijala određenog kao „kosturnica” u još dva objekta: Projekt identifikacije Podrinje u Tuzli (PIP) i Projekt identifikacije Krajina u Sanskom Mostu (KIP). Iz ovih slučajeva su u ICMP-u generirani profili DNK za 2.567 osoba koji se ne podudaraju sa 9.000 profila DNK generiranih iz skoro 27.000 uzoraka krvi prikupljenih od članova porodica koje su prijavile nestanak svojih srodnika u proteklim sukobima.
2. U maju 2013. godine Tužilaštvo BiH (TBiH) izdalo je naredbu o početku procesa pregleda stanja u svim objektima, u skladu s preporukama Radne grupe za rješavanje NN slučajeva u mrtvačnicama, halama i spomen kosturnicama u BiH. Ciljevi pregleda stanja su bili odrediti broj neidentifikovanih posmrtnih ostataka u BiH, status svakog slučaja (kao i to da li su uzeti uzorci za analizu izolovane DNK), procijeniti da li je potrebno dodatno uzorkovanje za daljnju analizu u svrhu identifikacije nestalih i utvrditi naredne korake u cilju davanja preporuka TBiH.
3. Četiri manja objekta (u Mostaru, Nevesinju, Goraždu i Travniku) odabrana su za „pilot projekt” pregleda stanja kako bi se definirao najučinkovitiji proces te koraci u procjeni. Treći pregled stanja počeo je u Centru za identifikaciju u Goraždu 12. maja 2014. godine. Tužiocu Kantonalnog tužilaštva Bosansko-podrinjskog kantona podršku su pružali INO, kriminalistički tehničari i tim ICMP-ovih antropologa. Kantonalni tužilac je odobrio sistematičan proces pregleda koji je poslužio kao osnov za pregled slučajeva i pripremu standardne dokumentacije za svaki slučaj pojedinačno, uključujući i uzimanje novih koštanih uzoraka za analizu DNK.
4. U toku procesa pregleda stanja u Goraždu izvršena je detaljna analiza i pregled 106 vreća s posmrtnim ostacima. INO i tužilac su, u skladu sa dosadašnjom praksom, jednu vreću s posmrtnim ostacima smatrali jednim „slučajem”. Utvrđen je status za svaku vreću sa posmrtnim ostacima. Pregledom stanja ustanovljeno je da je za 47 (44,3%) vreća s posmrtnim ostacima potrebna neodložna izmjena statusa slučaja.
5. Utvrđeno je da vreće sa posmrtnim ostacima sadrže ukupno 191 zasebno tijelo i dio tijela. Veliki broj vreća sadrži posmrtnne ostatke više osoba. Za sedam vreća sa posmrtnim ostacima (6,6%) ustanovljeno je da prethodno nije izvršeno uzorkovanje za analizu DNK. ICMP-ov antropološki tim uzeo je 34 nova koštana uzorka za analizu DNK. Potrebno je istaći da je u martu 2014. godine, prije početka pregleda stanja u ovom centru, nadležni specijalista sudske medicine uzeo 81 koštani uzorak za analizu DNK.
6. Od 106 pregledanih vreća sa posmrtnim ostacima, za 36 (34%) su već postojali izvještaji o podudaranju profila DNK; za tri (2,8%) je postojala dokumentacija ili pisani dokazi koji mogu pružiti informacije o potencijalnim identitetima (prema INO-u); za jednu vreću (0,9%) je procijenjeno da predstavlja materijal za kosturnicu (koji se ne može povezati s poznatim identitetima i nije pogodan za analizu DNK); dvije vreće (1,9%) nisu sadržavale skeletne ostatke ljudskog porijekla; a 14 (13,2%) su ocijenjene kao vjerovatni historijski slučajevi koji nisu povezani sa proteklim sukobima.
7. Kada rezultati analize DNK budu poznati daljnje aktivnosti će omogućiti razdvajanje i/ili

¹ Velika većina od 4.408 NN slučajeva u PIP-ovoj mrtvačnici (3.200 slučajeva) i KIP-ovoj mrtvačnici (33 slučaja) predstavlja materijal za kosturnicu koji nije moguće povezati s identifikovanim slučajevima i koji je potrebno trajno smjestiti ili odložiti prema dogovoru. Za raspodjelu NN slučajeva po objektima vidjeti Dodatak 2.

reasocijaciju većeg broja posmrtnih ostataka sa drugim dijelovima tijela. Početne aktivnosti na pregledu stanja ukazuju na jasne korake ka rješavanju 52,8% pregledanih slučajeva. Slučajevi za koje su već generirani profili DNK, ali nije pronađena podudarnost sa profilima DNK referentnih uzoraka, mogu biti riješeni ako se nastave aktivnosti na prikupljanju referentnih uzoraka, uz mogućnost ponovnih ekshumacija, ukoliko se za njima ukaže potreba ili se utvrdi povezanost tih slučajeva sa proteklom sukobom.

8. Praćenje preporuka iznesenih u izvještaju omogućit će značajan broj novih identifikacija i zaključivanje slučajeva.
9. Iznesene su preporuke za pomoć u organiziranju rada u mrtvačnici i prijedlozi koraka koje će biti potrebno poduzeti u u okviru druge faze. Problemi evidentirani u Centru za identifikaciju u Goraždu zabilježeni su i u KIP-u u Sanskom Mostu te primijećeni i u drugim objektima za čuvanje posmrtnih ostataka. Potrebno je osigurati određena sredstva za osnovno održavanje i renoviranje objekta uključujući krečenje, vodozaštitu, smještanje posmrtnih ostataka na police i čišćenje. Potrebne su standardne procedure za dosljedno i pravilno organiziranu katalogizaciju i dokumentiranje slučajeva. Slučajevi smješteni u mrtvačnice zahtijevaju kontinuirano nadgledanje i ažuriranje tokom poduzimanja narednih koraka i nastavka potrebnih aktivnosti.
10. U ovom izvještaju preporučuje se uvođenje jedinstvenih standarda za organiziranje objekata na državnom nivou, procedure pregleda, dokumentiranje, evidentiranje, unos podataka, korištenje baze podataka i upravljanje podacima kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje, praćenje i zaključivanje svih slučajeva u BiH – uključujući i one smještene u Centru za identifikaciju u Goraždu. Svi objekti se trebaju održavati i organizirati na isti način, u okviru jedinstvenog, kadrovski adekvatno popunjenog i finansiranog sistema. U suprotnom, postojeći uvjeti i način upravljanja slučajevima mogu negativno utjecati na proces rješavanja slučajeva te dovesti do problema koji su opisani u daljnjem tekstu. Preporučuje se neodložno realiziranje predloženih izmjena u sistemu održavanja.
11. Cilj ovog početnog izvještaja je objasniti poduzete fizičke aktivnosti, način na koji su poduzete i pružiti sažet prikaz kategorija i statusa slučajeva utvrđenih u toku procesa pregleda stanja. Tužilaštvo Bosansko-podrinjskog kantona i INO mogu, po potrebi, dobiti kopije obrazaca za slučajeve sa podacima za svaki slučaj pojedinačno. Ovaj izvještaj treba poslužiti i kao vodič za pripreme nastavka rada na pregledu slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka.
12. Dodatni izvještaj će biti izdat po završetku analize DNK, a sadržavat će opis utjecaja rezultata novog uzimanja uzoraka za analizu DNK.

II. OSNOVNE INFORMACIJE

13. U nastojanju da riješi slučajeve posmrtnih ostataka za koje nije pronađena podudarnost sa profilima DNK referentnih uzoraka u BiH, ICMP i relevantni domaći organi dogovorili su osnivanje Radne grupe za rješavanje NN slučajeva sa ciljem pregleda stanja objekata u kojima se čuvaju neidentifikovani posmrtni ostaci ekshumirani u poratnom periodu. TBiH i ICMP su u međusobnoj korespondenciji utvrdili uslove rada i način ostvarenja ciljeva pregleda stanja. U toku mjeseca maja 2013. godine, TBiH je svojom naredbom iniciralo proces pregleda koji će započeti u četiri objekta sa manjim brojem neidentifikovanih posmrtnih ostataka. Objekti odabrani za pilot projekt su Gradska mrtvačnica „Sutina“ u okviru Javnog komunalnog preduzeća „Komos“ u Mostaru, „Spomen-kosturnica“ u Nevesinju, Gradsko groblje „Prahulje“ u Novoj Biljoj pored Travnika i Centar za identifikaciju u Goraždu.

14. Predloženo je da u procesu pregleda stanja učestvuju tužilaštva u čijim se nadležnostima slučajevi nalaze, nadležni područni uredi INO-a, kriminalistički tehničari lokalnih policijskih organa, specijalisti sudske medicine zaduženi za određene predmete na osnovu sudske naredbe, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, zaposleni u preduzećima u kojima se čuvaju slučajevi neidentifikovanih posmrtnih ostataka, tim ICMP-ovih antropologa i drugi relevantni akteri prema odluci TBiH. TBiH je naložilo nadležnim kantonalnim tužilaštvima da počnu s pripremama pregleda stanja te da prikupe i razvrstaju podatke o slučajevima i potrebnu dokumentaciju.
15. Dogovoreno je da Kantonalno tužilaštvo BP kantona u Goraždu organizira treći po redu objekt za pregled stanja – Centar za identifikaciju u Goraždu – te da to Tužilaštvo pripremi proces pregleda stanja. Od ukupnog broja na listi neidentifikovanih posmrtnih ostataka u svim objektima, koji je utvrdio INO 2012. godine, (prikazani u kolonama 1. i 2. u Dodatku 2.), ukupan broj prijavljenih slučajeva iznosi 91. Na početku pregleda stanja područni ured INO-a u Goraždu dostavio je dvije dodatne, ručno pisane liste slučajeva smještenih u ovom centru. Na jednoj od njih nalazilo se 86 slučajeva, dok je druga sadržavala informacije o 77 slučajeva koji su u nadležnosti Kantonalnog tužilaštva BP kantona i 18 slučajeva u nadležnosti TBiH.
16. Strategiju i proces pregleda stanja razvio je ICMP na osnovu analize statusa slučajeva i problema zatečenih u mrtvačnicama PIP-a i KIP-a. Na taj način su utvrđeni podaci o nizu potencijalnih problema koji se mogu očekivati u svim mrtvačnicama. Analiza tih slučajeva ukazuje na to da će ukupan broj posmrtnih ostataka smještenih u nekim mrtvačnicama biti potcijenjen, jer brojne vreće sa ostacima sadrže više posmrtnih ostataka od jedne osobe. Izvjesno je i da identifikovani slučajevi mogu sadržavati nepovezane skeletne elemente, usljed pogrešne reasocijacije. Stopa grešaka utvrđena na uzorku slučajeva iz KIP-a i PIP-a ukazuje na mogućnost pogrešne identifikacije u oko 3-4% slučajeva ekshumiranih iz primarnih grobnica te na pogrešno povezivanje dijelova tijela u do ~30% slučajeva izmiješanih posmrtnih ostataka. Ova činjenica otežava kasniji pregled posmrtnih ostataka te usložnjava povezivanje skeletnih ostataka.
17. Za većinu slučajeva koji su ponovno pregledani u KIP-u i PIP-u utvrđeno je da su rješivi po određivanju njihovog statusa. Prema podacima koje je u novembru 2012. godine INO dostavio ICMP-u, u deset mrtvačnica u BiH nalazi se 3.277 neidentifikovanih slučajeva, izuzevši mrtvačnice PIP-a i KIP-a. ICMP je 2012. godine u ove dvije mrtvačnice popisao 4.408 slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka, uglavnom materijala određenog za kosturnicu koji se ne može povezati niti sa jednom identifikovanom osobom. Od ukupnog broja slučajeva u 12 objekata, za 2.567 slučajeva je generiran profil DNK, ali nije pronađena podudarnost sa 9.000 profila DNK izolovane iz skoro 27.000 referentnih uzoraka srodnika koji su prijavili nestanak članova porodice tokom sukoba. Podjela NN slučajeva po mrtvačnicama prikazana je u Dodatku 2., uz podjelu generiranih jedinstvenih profila DNK izolovane iz koštanih uzoraka za proces poređenja.

III. CILJEVI I ZADACI

18. Ciljevi pilot projekta pregleda stanja slučajeva smještenih u Centru za identifikaciju u Goraždu bili su sljedeći:
 - definirati i primijeniti učinkovite procedure za rješavanje NN slučajeva;
 - odrediti status svakog neidentifikovanog slučaja;
 - dati preporuke u pogledu onoga što je potrebno uraditi za rješavanje svakog slučaja;
 - dati preporuke za uspostavu sistema organizovanja na državnom nivou i upravljanja svim NN posmrtnim ostacima;

- odrediti realan vremenski rok i resurse potrebne za popis, pregled stanja i rješavanje NN slučajeva.

19. Zadaci u okviru pregleda stanja u objektu su bili sljedeći:

- prikupiti, urediti i procijeniti postojeću dokumentaciju o slučajevima;
- izvršiti procjenu dokumenata i procedura te iznijeti preporuke kako bi se domaćim organima pomoglo da poboljšaju evidenciju i praćenje slučajeva;
- poduzeti antropološki pregled/ponovni pregled smještenih slučajeva;
- pregledati i uporediti sve informacije o slučajevima kako bi se odredio njihov status;
- navesti šta je sve potrebno za zaključivanje svakog neidentifikovanog slučaja i preporučiti način na koji je to moguće uraditi;
- procijeniti i definirati način organizacije, smještanja i upravljanja slučajevima;
- navesti potrebe i dati preporuke za sistem upravljanja slučajevima u datom objektu;
- navesti potrebe i dati preporuke koje mogu biti od pomoći za uspostavljanje standarda procesa identifikacije na državnom nivou;
- ocijeniti rezultate ostvarene na osnovu preporuka za slučajeve nakon određenog vremenskog perioda kako bi se sagledala učinkovitost sistema revizije i pratio proces zaključivanja slučajeva;
- uzeti uzorke iz posmrtnih ostataka gdje je to potrebno.

IV. ORGANIZACIJA

20. Pregled NN posmrtnih ostataka u Centru za identifikaciju u Goraždu počeo je 12. maja 2014. godine pregledom objekta i provjerom postojeće dokumentacije. Cilj je bio završiti pregled svih slučajeva smještenih u objektu u što kraćem periodu. S obzirom na to da je unutar vreća sa posmrtnim ostacima tim pronalazio kompleksne slučajeve, pregled je trajao duže nego je to predviđeno, te ovu činjenicu treba uzeti u obzir u planiranju budućih radnji na NN slučajevima.

21. Napravljen je radni prostor kako bi antropolozi mogli vršiti pregled, provjeru i procjenu slučajeva. Pregled je podrazumijevao provjeru slučajeva u odnosu na postojeće podatke o slučajevima, a svi nalazi su evidentirani na jednostavnom obrascu na dvije stranice (*obrazac za pregled NN slučaja*, vidjeti Dodatak 5.) u kojem su sumirane sve relevantne informacije, uključujući i podatke o mjestu ekshumacije/pronalaženja slučaja, o prethodnom uzimanju uzoraka posmrtnih ostataka za analizu DNK i relevantnim rezultatima, zatim antropološke podatke, relevantne dokaze i predmete, kao i detalje o prethodnim pregledima kad i ako su bili dostupni. Podatke o prethodnom uzorkovanju posmrtnih ostataka, generiranju profila DNK i rezultatima dostavio je ICMP.

22. Proces su nadgledali kriminalistički tehničari koji su napravili i nove fotografije i dokumentirali sve nove dokaze.

23. Svi detalji o pregledanim slučajevima uneseni su u bazu podataka kako bi se nalazima moglo lakše upravljati te zbog jednostavnije analize i ažuriranja. U nekim slučajevima nije postojala evidencija te je napravljena u toku revizije. Ukazala se nedvojbena potreba za zaposlenicima koji će raditi samo na unosu podataka i vođenju slučajeva, kako bi se pratila dinamika pregleda slučajeva.

24. Slučajevi su brojani na više načina. U postojećoj evidenciji se jedna vreća s posmrtnim ostacima računala kao jedan slučaj. Međutim, tokom pregleda je ustanovljeno da se u nekim vrećama nalaze posmrtni ostaci više osoba. Da bi se napravila procjena da li je potrebno razdvojiti sadržaj

vreća s posmrtnim ostacima u zasebne slučajeve i da bi se odredio potencijalni broj osoba i uzoraka koje je potrebno uzeti, utvrđen je ukupan broj tijela (T) i dijelova tijela (DT) u vrećama s posmrtnim ostacima. Procijenjen je i minimalni broj osoba (MBI) brojanjem glavnih kostiju tijela (npr. lobanja, donja vilica, lijeva natkoljениčna kost, desna nadlaktična kost, itd.) i brojanjem njihovog prisustva (za sažet prikaz minimalnog broja osoba vidjeti Dodatak 7.). Rezultati uzorkovanja za analizu izolovane DNK će omogućiti treću procjenu ukupnog broja osoba. Radi se o veoma bitnoj procjeni s obzirom na to da omogućava spajanje razdvojenih dijelova tijela ili skeletnih elemenata u pripadajuće individualne cjeline.

25. Sažetak sedmičnih rezultata je urađen da bi se pokazao napredak u broju pregledanih slučajeva te njihov status i uzeti uzorci. Kompletan prikaz nalazi se u tabeli (vidjeti Dodatak 1.).

V. PROCES

26. Na sastanku održanom u TBiH u maju 2013. godine, ICMP je u osnovnim crtama predstavio prijedlog procesa pregleda stanja kao polazište za organizaciju rada i informiranje o potrebnim pripremama svih strana zastupljenih u radnoj grupi za rješavanje NN slučajeva. U prijedlogu su precizirani i podaci koje je potrebno prikupiti prije početka samog pregleda (vidjeti Dodatak 3.). Kantonalno tužilaštvo BP kantona razmotrilo je i usvojilo korake procesa prije početka rada.

5.1. Postojeća dokumentacija o slučajevima i prikupljanje podataka

27. Timu za rješavanje NN slučajeva nije dostavljena nikakva dokumentacija u vezi sa slučajevima prije početka pregleda stanja. INO je tokom procesa sporadično dostavljao ograničenu dokumentaciju i veći dio saznanja dijelio usmeno, po sjećanju.
28. Sva dokumentacija o pojedinačnim slučajevima koju je dostavio INO evidentirana je u usaglašenom ICMP-ovom *obrascu za pregled NN slučajeva* (vidjeti Dodatak 5.) kako bi se osigurao jednostavan, brz i transparentan pregled svih relevantnih podataka o slučajevima. Time je omogućen lakši pristup i standardizacija dokumenata za pojedinačne slučajeve, na osnovu koje Kantonalno tužilaštvo BP kantona, INO, specijalisti sudske medicine i ICMP mogu usaglasiti odluku o statusu i preporuke. Uneseni su dodatni antropološki podaci na standardne ICMP-ove obrasce za antropološku obradu: ICMP-ov *obrazac za tijelo* i ICMP-ov *obrazac za izmiješane kosti*.
29. Obrasci za pregled slučaja i kompletna relevantna dokumentacija o slučajevima su elektronski skenirani. Svi prikupljeni podaci, uključujući i fotografije koje je ICMP napravio u toku antropološkog pregleda dostupne su svim relevantnim i uključenim stranama. Potrebno je da uključene strane dodatno razmotre i usaglase se oko toga koja će institucija čuvati dokumente i baze podataka, kao i oko načina njihove upotrebe.

5.2. Metode antropološkog pregleda

30. Dostavljena lista NN slučajeva iz Centra za indentifikaciju u Goraždu fizički je unakrsno provjeravana sa slučajevima zatečenim u objektu. Podaci o svim pregledanim slučajevima su uneseni u tabele, koje su korištene za provjeru i prenos relevantnih informacija o koštanim uzorcima i rezultatima analize DNK za svaki pojedinačni slučaj u ICMP-ovim odjelima za provjeru podudarnosti i rezultate obrade koštanih uzoraka.

31. Dogovoreno je da će ICMP napraviti liste za slučajeve uzoraka kostiju i njihov status prije početka antropološkog pregleda, s obzirom na značaj te informacije u donošenju zaključka o početnom i završnom statusu slučaja. Direktna komunikacija je omogućila i rješavanje specifičnih pitanja u vezi sa problematičnim slučajevima u toku antropoloških pregleda.
32. Svaki pojedinačni slučaj smješten u Centru za identifikaciju u Goraždu pregledan je prema standardnim metodama obdukcijских i antropoloških pregleda posmrtnih ostataka. Nakon obrade svako tijelo i svaki dio tijela su u svim vrećama posebno pohranjeni u manje plastične vreće sa odgovarajućom oznakom koštanog uzorka za analizu DNK. Svaki slučaj, dio tijela i uzorkovani skeletni element označen je neizbrisivom metalnom pločicom.
33. Uzorci za analizu DNK uzeti su sa prethodno neuzorkovanih slučajeva i iz dijelova tijela u slučajevima koje nije bilo moguće povezati. Cjelokupan proces uzorkovanja za analizu DNK odvijao se u skladu sa procesom opisanim u *Standardnim operativnim procedurama za uzimanje uzoraka kostiju i zuba iz ljudskih posmrtnih ostataka u svrhu testiranja DNK u ICMP-u (ICMP.SOP.AA.136.1.doc)*, dokumentiran je od strane svih učesnika i dostavljen na testiranje u laboratorij za analizu DNK.
34. Mjere kontrole kvaliteta provođene su i praćene tokom čitavog procesa. Rad su redovito pratili viši forenzički antropolog i forenzički antropolog.
35. Sve obrađene slučajeve su fotografisali kriminalistički tehničari iz Policije Bosansko-podrinjskog kantona te su svi podaci uneseni u ICMP-ove baze podataka putem kojih su praćene svakodnevne aktivnosti i sumirani podaci.
36. Svaki pregledani slučaj su dokumentovali pripadnici Policije Bosansko-podrinjskog kantona dodjelom novog evidencijskog broja, uz bilježenje prethodnog broja predmeta.
37. Određen je status svakog slučaja (za listu indikatora statusa vidjeti Dodatak 4.), a za svaki pregledani slučaj date su preporuke u kojima je naznačeno šta je dalje potrebno za konačno rješavanje slučaja.
38. Praćeno je i dokumentovano nekoliko kategorija podataka o slučajevima kako bi se o nalazima izvijestila Radna grupa za rješavanje slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka (vidjeti tabelu u Dodatku 1.). Tu je prikazan napredak i učinak pregleda stanja u objektu tokom određenog vremenskog perioda.

VI. REZULTATI

39. Područni ured INO-a u Goraždu prijavio je 91 NN slučaj smješten u objektu. Podaci o slučajevima i njihovom statusu prije pregleda stanja su u velikoj mjeri nedostajali, stoga je kantonalni tužilac BP kantona naložio pregled stanja u objektu i pregled svih vreća s posmrtnim ostacima/slučajeva smještenih u objektu u skladu sa usaglašenim procedurama.
40. Tokom inicijalnog pregleda slučajeva zatečenih u objektu utvrđeno je da se u Centru nalazi 18 dodatnih slučajeva koji nisu evidentirani na dostavljenim spiskovima. Također, za ove slučajeve nije postojala informacija o tome da li su prethodno bili predmet vršenja obdukcije, antropološkog pregleda i/ili uzimanja uzoraka za analizu DNK. Odlučeno je da se pomenutih 18 slučajeva ostave za kasniji period, kada bi bilo moguće ustanoviti da li su obdukovani i koja je općina za njih nadležna, tj. da li ICMP-ov tim za pregled NN slučajeva ima nadležnost za vršenje

pregleda. Nakon što je utvrđeno da pet od navedenih 18 slučajeva nisu bili obdukovani, ICMP-ov tim za pregled NN slučajeva nije dobio nalog da izvrši njihovu obradu. U toku rada tima dostavljen je jedan dodatni slučaj, koji također nije uključen u pregled.

41. Pregledom spiskova prijavljenih slučajeva utvrđene su nedosljednosti i nepotpune informacije: dodatno na 91 slučaj prijavljen na dostavljenim spiskovima, Tim je u objektu pronašao 18 dodatnih slučajeva uz još dva slučaja koji su nastali prilikom ranijih reasocijacija, a nisu bili uneseni ni na jednu listu slučajeva smještenih u centru. Ukupan broj slučajeva smještenih u centru je u konačnici bio 112 od čega je pregledano njih 106.
42. Prostorija u kojoj su smješteni posmrtni ostaci zatečena je u pristojnom stanju. Nekoliko vreća za tijelo u kojima su smješteni posmrtni ostaci bile su pocijepane i oštećene, te su adekvatno zamijenjene.
43. Nakon procjene, uzeta su 34 uzorka za analizu DNK. Prikupljeni su statistički i opći podaci za sve slučajeve u svrhu poređenja objekata te da bi se pojednostavile naredne radnje i pomoglo praćenje slučajeva.
44. Sljedeće kategorije statusa slučajeva smatraju su krucijalnim za njihovo zaključivanje stoga ih je neophodno prepoznati, izvijestiti o njima, pratiti ih te kontinuirano ažurirati u svim slučajevima. Da bi se to postiglo potrebna je jednostavna i jedinstvena baza podataka koja bi se koristila u svim mrtvačnicama.

6.1. Profili DNK generirani , ali podudarnost nije pronađena

45. Slučajevi za koje je generiran profil DNK, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim uzorcima predstavljaju najveću kategoriju NN slučajeva u svim mrtvačnicama. Izgledi da se slučajevi ove kategorije identifikuju nisu veliki ako se ne poduzmu iscrpne istražne radnje. Neki slučajevi iz ove kategorije su vjerovatno historijskog porijekla i nisu povezani sa proteklim sukobima. (vidjeti 6.5. u daljem tekstu).
46. Pregledom stanja pronađeno je 80 slučajeva sa generiranim profilima DNK, ali bez podudaranja sa referentnim uzorcima. Za svaki dokumentirani slučaj sa ovim statusom date su konkretne preporuke na osnovu rezultata antropološkog pregleda kako bi se došlo do konačnog rješenja tih slučajeva.

➤ Preporuke

Potrebna je daljnja analiza osnovnih informacija i relevantne dokumentacije. Rezultati analize DNK izolovane iz novih koštanih uzoraka mogu pomenute slučajeve povezati sa identifikovanim slučajevima koji su već ukopani. Time će se omogućiti reasocijacije i utvrditi da li je prethodno došlo do pogrešnih identifikacija. Neophodno je provjeriti ante-mortem evidencije prijavljenih nestalih osoba kako bi se utvrdilo da li je moguće poduzeti dodatno prikupljanje krvnih uzoraka srodnika nestalih osoba.

6.2. Slučajevi sa generiranim izvještajima o podudaranju profila DNK

47. Za ukupno 36 slučajeva je utvrđeno da imaju već generirane izvještaje o podudaranju DNK. Određeni problemi su utvrđeni za slučajeve sa sljedećim statusom:
 - izvještaji o podudaranju DNK su izdati za slučajeve koji su već ukopani (s primjerima

- osoba koje su identifikovane putem vizualnog prepoznavanja ili putem analize DNK);
- izdati su izvještaji o podudaranju DNK za skeletne elemente koje je moguće povezati sa drugim slučajevima;
- jedan izvještaj o podudaranju DNK je izdat, ali su porodici vraćeni pogrešni posmrtni ostaci za ukop usljed sličnih oznaka slučajeva.

➤ **Preporuke**

Trebalo bi izvršiti konačnu identifikaciju slučajeva kod kojih je moguća reasocijacija. Potrebni su daljnji pregledi kako bi se razdvojili slučajevi iz iste porodice. Novi rezultati analize DNK će omogućiti reasocijacije slučajeva. Potrebna je ponovna ekshumacija povezanih i pogrešno identifikovanih slučajeva kako bi se došlo do konačnog rješavanja takvih slučajeva i izvršila konačna identifikacija.

6.3. Slučajevi sa pretpostavljenim identitetom

48. Tokom pregleda stanja utvrđeno je da za tri slučaja postoje informacije o potencijalnom identitetu, a pronađene su u pratećoj dokumentaciji tih slučajeva ili na vrećama u kojima se čuvaju posmrtni ostaci. Nastavkom istrage bi eventualno bilo moguće utvrditi da li te informacije povezuju slučajeve.

➤ **Preporuke**

Potrebna je daljnja provjera osnovnih informacija i dokumentacije u tim slučajevima. Potrebno je provjeriti evidenciju u ICMP-ovom Odsjeku za koordinaciju identifikacija kako bi se utvrdilo da li su ranije izdati izvještaji o podudaranju DNK za date osobe i da li su od srodnika tih nestalih osoba uzeti referentni uzorci. Ako nema referentnih uzoraka, onda je potrebno istražiti da li ima živih srodnika nestale osobe. Moguće je da će biti potrebna ponovna ekshumacija i analiza izolovane DNK povezanih slučajeva (da bi se omogućile eventualne reasocijacije).

6.4. Slučajevi u kojima evidentno nisu uzeti uzorci kostiju

49. Tokom pregleda stanja pronađeno je sedam slučajeva za koje je evidentno da uzorci prethodno nisu uzeti. Uzeta su četiri koštana uzorka za analizu DNK za četiri takva slučaja. Za tri slučaja nisu uzeti novi uzorci s obzirom na to da se vjerovatno radi o historijskim slučajevima (nisu povezani sa sukobom) ili slučajevima koji su neadekvatni za analizu.

➤ **Preporuka**

Potrebno je pratiti rezultate analize tih koštanih uzoraka koji će vjerovatno dovesti do daljnjih pregleda, reasocijacije, ponovne ekshumacije i identifikacije. Na tri slučaja koja nisu uključena u analizu DNK odnose se preporuke date u daljem tekstu (vidjeti 6.5 i 6.6).

6.5. Vjerovatni historijski slučajevi

50. Historijskim slučajevima se smatraju svi slučajevi za koje postoje jasne indicije da se ne mogu povezati s proteklm sukobima te stoga ne spadaju u mandat rješavanja pitanja osoba nestalih u sukobu 1990-ih. Korišteni su različiti indikatori za procjenu, uključujući osobne predmete i odjeću, informacije o mjestu ekshumacije, tafonomiju skeletnih elemenata (starost kostiju), itd. Pregled stanja i antropološki pregled slučajeva ukazuju na to da 14 slučajeva vjerovatno spadaju

u ovu kategoriju.

➤ **Preporuke**

Potrebna je daljnja provjera informacija o lokacijama ekshumacija kako bi se došlo do konačnih zaključaka i rješenja ovih slučajeva. Analiza koštanih uzoraka iz skupova kostiju metodom radiokativnog ugljika bi mogla dovesti do rezultata, s tim da se iz jednog skupa kostiju uzima jedan uzorak kako bi se smanjili troškovi. Dr. Nermin Sarajlić, šef Odsjeka za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Sarajevu ispituje mogućnost da ta institucija preuzme historijske posmrtno ostatke koje niko nije tražio, a u svrhu medicinskog podučavanja.

6.6. Slučajevi definirani kao materijal za kosturnicu

51. Kao rezultat procesa identifikacije tokom godina došlo je do akumuliranja skeletnog materijala koji se definira kao materijal za kosturnicu, usljed nemogućnosti povezivanja tih skeletnih elemenata sa slučajevima ili osobama zbog fragmentiranosti ili nemogućnosti da se iz skeletnih elemenata izdvoji DNK. Pregledom stanja pronađen je jedan slučaj koji je potrebno označiti kao materijal za kosturnicu.

➤ **Preporuke**

Odlaganje ili dugoročno smještanje/ukop tih slučajeva treba vršiti na osnovu instrukcija TBiH i Kantonalnog tužilaštva BP kantona, nakon konsultiranja ostalih aktera u procesu.

6.7. Slučajevi bez ljudskih ostataka

52. Pronađena su dva slučaja u kojima nije bilo prisutnih ljudskih skeletnih elemenata. U oba slučaja radilo se samo o osobnim predmetima i/ili odjeći.

➤ **Preporuke**

Daljnje postupanje sa slučajevima na osnovu instrukcija TBiH i Kantonalnog tužilaštva BP kantona.

VII. ZAKLJUČCI

53. U toku pregleda stanja urađenog u ime Radne grupe za rješavanje slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka i TBiH popisani su i procijenjeni svi slučajevi smješteni u Centru za identifikaciju u Goraždu. Od ukupno 112 smještenih slučajeva, tokom ovog procesa pregledano je 106 slučajeva. Nalazi pregleda stanja u ovom Centru treba da budu usaglašeni od strane Kantonalnog tužilaštva BP kantona, INO-a, ICMP-ovog tima i specijalista sudske medicine.

54. Na raspolaganju nisu bile informacije o statusima svih NN slučajeva, tako da je izvršen pregled svih slučajeva osim onih koji prethodno nisu obdukovani. Nedostajali su podaci za brojne slučajeve. U početku je prikupljanje informacija o slučajevima teklo sporo, što je usporilo i određivanje statusa slučajeva.

55. Svaki slučaj je pregledan, procijenjen i dokumentiran u skladu sa usvojenom standardnom procedurom. Nakon prikupljanja i obrade podataka, uslijedio je antropološki pregled. Šest slučajeva nije pregledano jer prethodno nije izvršena obdukcija niti su uzeti uzorci za analizu

DNK, kao i zbog toga što specijalisti sudske medicine odgovorni za ove slučajeve nisu mogli vršiti obdukciju tokom pregleda stanja NN slučajeva. Po izvršenoj obdukciji preporučuje se da se jedan ili dva člana Radne grupe za rješavanje NN slučajeva vrata u Goražde i izvrše pregled ovih slučajeva.

56. Uočeni su i riješeni složeni problemi - poput više osoba i dijelova tijela u okviru jednog slučaja te odstupanja u prethodnoj dokumentaciji o pregledu i uzorkovanju. Ovi problemi ukazuju na svu složenost historije slučajeva, što je uočeno i tokom ponovnog pregleda slučajeva u mrtvačnici KIP-a u Sanskom Mostu.
57. Utvrđen je status svakog slučaja i izvršena procjena prethodno poduzetih aktivnosti u okviru procesa identifikacije. Iznesene su preporuke za rješavanje svakog pojedinačnog slučaja.
58. Za sedam vreća sa posmrtnim ostacima iz kojih evidentno nikada ranije nisu uzimani uzorci i za četiri uzorka uzeta iz tih vreća, moguće je da će doći do novih identifikacija i zaključivanja slučajeva, kao rezultat analize profila DNK i antropološkog pregleda.
59. Uzeta su ukupno 34 koštana uzorka za izolovanje DNK. Do 9. septembra 2014. godine uspješno su generirana 24 profila DNK, a pokušaj izdvajanja DNK nije bio uspješan kod dva nova uzorka, dok je osam uzoraka još uvijek u procesu analize.
60. Pregled stanja ukazuje na jasne korake ka rješavanju 56 pregledanih slučajeva (52,8%). Drugi slučajevi se mogu riješiti uz daljnju procjenu, uključujući i primjenu rezultata analize DNK iz novih uzoraka, ponovnih ekshumacija, reasocijacija, daljnje analize slučajeva i istrage, te prikupljanjem dodatnih referentnih uzoraka.
61. Urađena je reorganizacija sistema smještanja posmrtnih ostataka u objektu, uz prijedloge za održavanje prostorija u kojima se ostaci čuvaju. Zaposlenici u mrtvačnici su upućeni u pomenute prijedloge. Bez kontinuiranog vođenja slučajeva, vjerovatno će se ponoviti isti problemi na koje se naišlo u toku pregleda stanja.
62. U nastavku su date preporuke za pomoć u završetku prve faze pregleda stanja slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka u drugim objektima. Pripremni radovi u prikupljanju kompletne dokumentacije o slučajevima i priprema objekata za rad su ključni su za uspješan završetak prve faze.
63. U nastavku su iznesene preporuke za tekući rad na identifikacijama (faza II) kao rezultat pregleda stanja, uključujući i potrebu za jedinstvenim zahtjevima i standardom rukovođenja slučajevima. Kada se pregled stanja okonča u svim objektima, ključno je da se nastavi rukovođenje slučajevima, praćenje i organizacija. Sposobnost održavanja sistema u okviru kojeg će se i dalje raditi identifikacije, zaključivati slučajevi i spriječiti nastajanje složenih problema u vezi sa slučajevima uveliko će zavisiti o resursima koje obezbjeđuju državni i lokalni organi. Zaposlenici koji rade isključivo na rukovođenju slučajevima, transparentan sistemi baza podataka i adekvatan prostor su ključ za postizanje tog cilja.
64. Pregled stanja NN slučajeva u Centru za identifikaciju u Goraždu je završen i postignuti su ciljevi koje je TBIH postavilo.
65. Sa poznatim statusom, slučajevi u tom objektu su spremni za daljnji pregled, uključujući i analizu novih rezultata generiranja profila DNK, istražne radnje u vezi sa dokumentacijom/informacijama o slučajevima, ponovne preglede i ekshumacije, koji će omogućiti konačno zaključivanje

slučajeva, o čemu se trebaju dogovoriti relevantne institucije.

VIII. PREPORUKE

8.1. Daljnji rad u Centru za identifikaciju u Goraždu

66. Potrebno je održati sastanak na kojem će se razgovarati o nalazima iz ovog izvještaja, da bi se odredili naredni koraci, pregledale i primijenile preporuke i potvrdili slučajevi koji se mogu odmah zaključiti.
67. Potrebna su daljnja nastojanja u pravcu lociranja svih dodatnih spisa u vezi sa slučajevima.
68. Potrebno je poticati daljnju istragu od strane relevantnih organa kako bi se došlo do indicija koje idu u prilog identifikaciji te kako bi se ispoštovale preporuke za zaključivanje slučajeva, nastale kao rezultat pregleda stanja NN slučajeva.
69. Rad na fazi II bi trebao početi nakon dostavljanja rezultata analize DNK izdvojene iz novih uzoraka. To će zahtijevati analizu podataka, ponovne obrade, reasocijacije i ponovne ekshumacije koje će dovesti do novih identifikacija i zaključivanja slučajeva.
70. Kontinuitet upravljanja slučajevima je bitan. ICMP upošljava dva iskusna voditelja slučajeva kao podršku projektu za rješavanje NN slučajeva, koji će biti zaduženi za slučajeve obuhvaćene pregledom stanja sve dok ne bude moguće uvesti preporučeni jedinstveni standard i sistem. Voditelji slučajeva su neophodni kako bi vršili kontrolu i ažuriranje aktivnih slučajeva iz objekta u Goraždu.
71. Neophodno je koordinirati i utvrditi rokove za rad u okviru faze II u Centru za identifikaciju u Goraždu u odnosu na tekuće preglede u drugim objektima. Rezultati analize DNK bi trebali biti dostupni od novembra 2014. godine, a vjerovatno će dovesti do reasocijacija i ponovnih ekshumacija, uključujući i s njima povezane neophodne aktivnosti. Vrlo je izvjesno da će doći do smanjenja broja slučajeva koji se tu čuvaju, što će dovesti i do smanjenja troškova čuvanja.
72. Objekt u Goraždu zahtijeva određene investicije kako bi ispunio standarde za čuvanje posmrtnih ostataka.

8.2. Nastavak pregleda stanja NN slučajeva

73. Potrebno je savjetovanje u objektima u kojima će se vršiti pregled stanja u vezi sa prikupljanjem kompletne neophodne dokumentacije o slučajevima prije nego što pregled počne. Ti objekti će imati koristi od iskustva stečenog tokom prethodnih pregleda stanja, posebno u pogledu pripreme i organizacije.
74. Tim za pregled NN slučajeva treba pregledati svaki objekat prije početka rada kako bi izvršio procjenu konkretnih potreba za pregleda stanja u svakom objektu. Završetak rada treba procijeniti na osnovu raspoloživih resursa, dostupnih podataka (uključujući i popisani broj NN slučajeva, ukupan broj smještenih slučajeva i broj jedinstvenih profila DNK izolovanih iz koštanih uzoraka za koje nije pronađena podudarnost) i iskustva iz prethodnih pregleda stanja u objektima.

75. Preporučuje se pregled svih popisanih slučajeva u svakom objektu, a ne samo onih koji su prvobitno kategorizirani kao NN. S obzirom na kompleksnost i izmiješanost velikog broja slučajeva, zaključivanje NN slučajeva ovisi i o statusu i provjerama identifikovanih slučajeva, uključujući i raspoloživost relevantne dokumentacije za sve slučajeve smještene u objektima. Ovo je važno i zbog ranijih premještanja slučajeva iz jednog objekta u drugi.
76. U cilju ostvarivanja bolje sistematizacije upravljanja i procesa identifikacije ekshumiranih NN posmrtnih ostataka smještenih u mrtvačnicama, važno je postaviti, usaglasiti i pratiti minimalne standarde i procedure u svim objektima za čuvanje posmrtnih ostataka. Na taj način bi rad bio efikasan i uporediv među objektima u svrhu transparentnosti i garancije kvaliteta, te se analiza podataka može raditi na državnom nivou.

8.3. Organizacija na državnom nivou i standardi rada

77. Jasno je uočen izostanak kontinuiteta u upravljanju slučajevima. Preporučuje se zapošljavanje tima voditelja slučajeva za sve nezavršene slučajeve u svim objektima. Procjenjuje se da osam osoba na ovim poslovima može održavati baze podataka, ažurirati evidencijske spise i kontrolirati slučajeve u svih 12 mrtvačnica.
78. Potrebni su jedinstveni standardi za upravljanje slučajevima na državnom nivou. Neophodni su zajednički standardi rada, antropoloških i sudsko-medicinskih pregleda, upravljanja, pohranjivanja, organizacije i praćenja za sve slučajeve i svih 12 mrtvačnica u BiH.
79. Potreban je sistem baza podataka za sve slučajeve u BiH. Za sve slučajeve je potrebna ista dokumentacija i unos istih evidencijskih podataka u bazu podataka. Zajednička baza podataka će omogućiti garanciju kvaliteta.
80. Transparentno i zajedničko praćenje slučajeva od strane tužilaštava, INO-a, specijalista sudske medicine i ICMP-a potrebno je kroz zajednički pristup sistemu baze podataka putem Centra za online upit o nestalim osobama.
81. Pregled stanja svih objekata treba nastaviti što je prije moguće. S obzirom na to da broj slučajeva koji se čuvaju u mnogim objektima može biti potcijenjen, vjerovatno će se rad u fazi I pregleda stanja NN slučajeva nastaviti i u 2015. godini kako bi se doveo do kraja.
82. Po završetku pregleda stanja potrebno je početi rad u okviru faze II nakon što ICMP dostavi rezultate analize DNK. To znači da će se rad u fazi I i fazi II na reviziji NN slučajeva odvijati istovremeno i to paralelno u više objekata. Za to će biti potrebni zaposlenici i finansijska sredstva.
83. Potrebni su zajednički usaglašena strategija i plan na nivou države kako bi se porodice složile sa ponovnim ekshumacijama identifikovanih slučajeva u svrhu reasocijacije slučajeva i ispravljanja grešaka.
84. Zajednički usaglašena državna strategija i plan su neophodni kako bi se porodice, kojima su ranije predati slučajevi identifikovani na osnovu klasičnih metoda identifikacije, složile da daju uzorke krvi u svrhu izolovanja DNK i generiranja profila DNK, ukoliko to već nije urađeno. Nedostatak referentnih uzoraka uočen je kao glavno ograničenje u rješavanju problema velikog broja uzoraka DNK za koje nije pronađena podudarnost. Potreban je pristup "daj krv, pomoz drugoj porodici" ili za veliki broj uzoraka NN slučajeva neće biti moguće pronaći podudarnost.

85. Pozitivan ishod rada na pregledu NN slučajeva je da se veliki broj slučajeva može riješiti u roku od 12-24 mjeseca po okončanju pregleda i nakon što rezultati analize profila DNK budu dostupni.
86. Dodatni slučajevi se mogu riješiti ukoliko bude moguće organizirati ponovne ekshumacije i prikupiti dodatne referentne uzorke.
87. Procjene vremenskog okvira ne obuhvataju pregled i analizu dodatnih slučajeva posmrtnih ostataka koji se dopremaju u mrtvačnice nakon novih iskopavanja.

DODATAK 1: Sažet prikaz tabele sa rezultatima pregleda neidentifikovanih posmrtnih ostataka za Centar za identifikaciju u Goraždu

U Centru u Goraždu je svaka vreća s posmrtnim ostacima tretirana kao jedan slučaj. MBI predstavlja minimalni broj osoba obrađenih kroz antropološku procjenu kostiju koje se ponavljaju. T i DT se odnosi na tijela i dijelove tijela koji su identificirani kao odvojeni slučajevi posmrtnih ostataka. U velikom broju vreća se nalazi više tijela i dijelova tijela.

Sedmica	Br. obrađenih slučajeva (vreća s posmrtnim ostacima)	MBI određen prema sedmičnoj procjeni. (Ukupno prema sveukupnoj procjeni)	Br. utvrđenih tijela i dijelova tijela	Br. novih uzoraka	Br. vreća sa posmrtnim ostacima iz kojih evidentno nikad nisu uzimani uzorci	Br. tijela i dijelova tijela iz kojih evidentno nikad nisu uzimani uzorci	Br. uzoraka uzetih iz vreća s ostacima iz kojih prethodno nisu uzimani uzorci	Br. vreća sa vjerovatno historijskim slučajevima	Br. vreća sa promjenom statusa
12-16./05./14.	10	11/20	2	NA	3	4/7	2	4	6
19-23./05./14.	12	31/36	10	NA	0	0	0	0	12
26-30./05./14.	17	17/42	13	NA	3	3/4	0	3	12
06-06./06./14.	17	17/22	0	NA	0	0	0	3	5
09-13./06./14.	11	13/20	6	1	1	1/1	1	1?	5
16-20./06./14.	15	15/17	0	NA	0	0	0	1?	2
23-27./06./14.	14	14/20	0	NA	0	0	0	1	2
30./06.-04./07./14.	10	12/14	3	NA	0	0	0	0	3
TOTAL:	106	130/191	34	/	7	8/12	3	13?	47

DODATAK 2: Tabela procijenjenog broja slučajeva u odnosu na poznate slučajeve i poznate jedinstvene profile uzoraka kostiju u BiH

U ovoj tabeli su navedene procjene broja neidentifikovanih slučajeva u svakoj mrtvačnici. Također su navedeni i brojevi jedinstvenih profila DNK izolovane iz koštanih uzoraka slučajeva za koje još uvijek nije pronađena podudarnost.

Slučajevi u objektima (osim KIP-a i PIP-a) se procjenjuju brojanjem vreća s posmrtnim ostacima. Tako da je jedan slučaj = jedna vreća sa posmrtnim ostacima. Za PIP i KIP svi su slučajevi određeni putem antropološkog pregleda i poređenja profila DNK, te su razdvojeni u tijela (T) i dijelove tijela (DT). Kako se bude vršio pregled stanja u svakom objektu (kao što je to urađeno u Centru za identifikaciju u Goraždu) utvrdit će se stvarni broj tijela i dijelova tijela, kao i broj vreća s posmrtnim ostacima. Ti brojevi će se dodati u kolone 3. i 4.

	Mrtvačnica	Procjena broja NN slučajeva u 2012.	Tijela/dijelovi tijela nakon revizije u 2013.	Ukupno slučajeva smještenih 2013.	Jedinstveni profili DNK bez podudarnosti	Profili iz uzoraka kostiju bez podudarnosti (2012.)	Napomena
1.	Spomen-kosturnica Banja Luka	357	-	-	406	477	
2.	Identifikacioni centar Krajina – KIP „Šejkovača” Sanski Most	208	190	312	190	288	47 slučajeva identificirano, ali nije ukopano. Potrebno 67 ponovnih ekshumacija.
3.	Spomen-kosturnica Odžak, Orašje	134	-	-	118	131	
4.	Komemorativni centar Tuzla	1.042	-	-	346	Kombinirano s PIP-om	
5.	Podrinje identifikacijski centar – PIP Tuzla	4.200	3.852	5.376	138	807	Broj NN slučajeva obuhvata 3.200 slučajeva iz kosturnice. 532 slučaja koja su identificirana ali nisu ukopana. Potrebno 1.000 ponovnih ekshumacija.
6.	Gradsko groblje „Prahulje”, Nova Bila, Travnik	40	-	-	107	138	
7.	JKP “Gradska groblja” Visoko	1.084	-	-	801	1.146	
8.	Spomen-kosturnica „Sveti Marko”, Miljevići, Sarajevo	254	-	-	189	215	
9.	Centar za identifikaciju, Goražde	91	-	-	87	96	
10.	Gradsko groblje „Sutina”, Mostar	189	395	204	125	182	50% nedovoljno uzorkovanje. 395 tijela/dijelova tijela.
11.	Spomen-kosturnica, Nevesinje	58	-	-	47	54	ICD navodi 71 slučaj za koje postoje profili DNK izolovane iz koštanih uzoraka.
12.	JKP „Đurđevak”, Modriča	15	-	-	13	15	

DODATAK 3: Prijedlog procesa za pregled stanja u objektima u kojima su smješteni NN slučajevi posmrtnih ostataka

Učesnici su se dogovorili da se pregled stanja u kosturnicama i rješavanje pitanja neidentifikovanih posmrtnih ostataka trebaju poduzeti što je prije moguće i da trebaju biti organizirani u fazama:

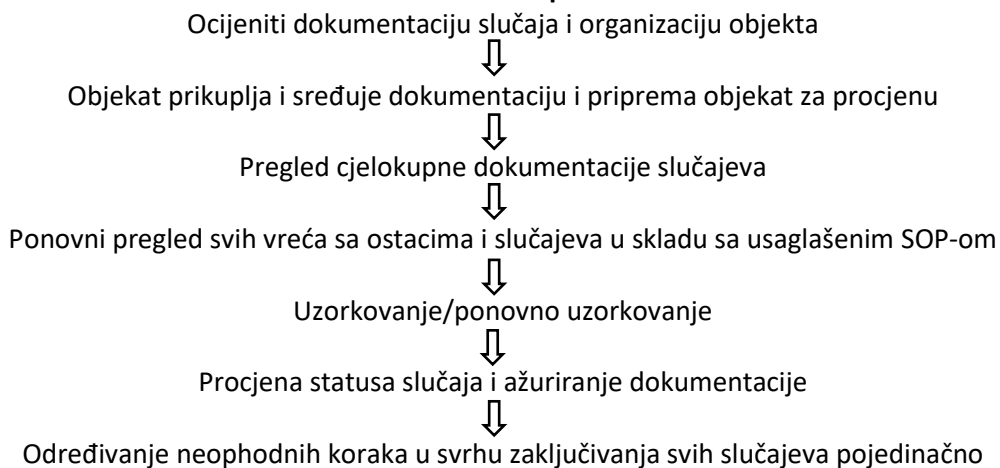
- I. Faza I: provesti pregled stanja u mrtvačnicama/kosturnicama, tj. utvrditi činjenično stanje i pregledati sve objekte koji se koriste za smještanje posmrtnih ostataka;
- II. Faza II: provesti odluke o NN posmrtnim ostacima nakon završetka pregleda stanja u mrtvačnicama;

ICMP predlaže sljedeće procedure za pregled svakog slučaja u toku pregleda stanja u objektu:

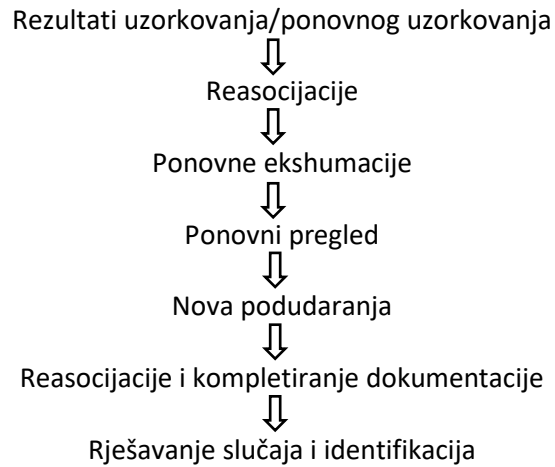
1. Zahtjev za dokumentaciju koju je potrebno prikupiti i pregledati za sve slučajeve dostavit će se objektu i svim učesnicima prije početka rada. Kontrolna lista će se obezbijediti kako bi se mogla prikupiti korektna dokumentacija i relevantne činjenice za svaki pojedinačni slučaj;
2. Obezbijedit će se kompletna lista svih slučajeva, uključujući i NN slučajeve, koji se nalaze u svakom objektu;
3. Vodit će se lista svih NN slučajeva koji su pregledani u toku pregleda stanja i uporedit će se sa listom koju je dostavio objekat;
4. Napravit će se procjena kako bi se odredila vrsta lokaliteta sa kojeg slučaj dolazi i da li je slučaj eventualno historijski;
5. Dokumentacija svakog slučaja će se pregledati prije samog pregleda slučaja. To obuhvata dokumentaciju o uzorcima i izvještaje o podudaranju DNK. Zabilježiti će se koji dokumenti, podaci i fotografije nedostaju;
6. Napravit će se spisak osoba koje su sudjelovale u forenzičkim pregledima na terenu i u mrtvačnici;
7. Napravit će se fotografije slučaja i vreće u kojoj se nalazi;
8. Svaki slučaj će biti pripremljen za pregled i obradu. Evidentirat će se detalji vezani za čuvanje ostataka i stanje ostataka. Sve oznake će biti pregledane i evidentirane. Ukoliko je potrebno, oprat će se i očistiti skeletni ostaci, osobne stvari i odjeća povezani sa svakim pojedinačnim slučajem kako bi se omogućilo potrebno evidentiranje;
9. Slučajevi će se položiti u anatomske položaje i pregledati. Nalazi i uočeni detalji će se uporediti s evidencijama. Evidentirat će se svako odstupanje;
10. Pregled će se sastojati od sljedećih koraka (prema procedurama ICMP-a za KIP):
 - a. procjena u svrhu određivanja broja slučajeva,
 - b. provjera povezanosti skeletnih elemenata,
 - c. određivanje MBI,
 - d. označavanje skeletnih skupova,
 - e. popisivanje,
 - f. provjera poznatih reasocijacija na osnovu podataka o slučaju,
 - g. određivanje potencijalnih novih reasocijacija i povezanih slučajeva (napominjemo da će se reasocijacije vršiti u toku faze II pregleda NN slučajeva),
 - h. određivanje potrebe za izdavanjem dodatnih brojeva za slučajeve. Brojevi će se izdavati prema potrebama koje izraze specijalisti sudske medicine i tužilaštva,
 - i. određivanje da li su potrebni novi uzorci za analizu DNK (napominjemo da će se to raditi u okviru faze II revizije NN slučajeva),
 - j. biološki profil/procjena starosne dobi u trenutku smrti, spola, građe, individualnih karakteristika,
 - k. procjena ante-mortem, peri-mortem i post-mortem trauma i tafonomskih indikatora,
 - l. opis i dokumentiranje slučaja/slučajeva na obrascima za tijelo, dijelove tijela i za izmiješane slučajeve,
 - m. provjera u odnosu na dodatne informacije;
11. Provjeriti odjeću i osobne predmete, provjeriti da li su evidentirane (napominjemo da će se

- dalje evidentiranje odjeće itd. vršiti u toku faze II pregleda NN slučajeva);
12. Provjeriti druge artefakte, provjeriti da li su evidentirani (napominjemo da će se dalje evidentiranje odjeće itd. vršiti u toku faze II pregleda NN slučajeva);
 13. Navesti sve dokaze koji mogu biti od pomoći za datiranje slučaja;
 14. Provjeriti za svaki slučaj posebno da li dokumentacija pruža bilo kakve informacije o identifikaciji na osnovu metode pretpostavljenog identiteta;
 15. Utvrditi za svaki slučaj posebno da li dokumentacija pruža bilo kakve informacije o identifikaciji na osnovu pozitivnih metoda osim analize DNK;
 16. Procijeniti čuvanje dokumentacije za slučaj;
 17. Sumirati nalaze – dati kontekst slučaja, opis, sva pitanja, opće komentare na *obrascu pregleda slučaja*;
 18. Pregledati slučaj sa specijalistom sudske medicine, voditeljem slučaja i drugima, usaglasiti i potvrditi status slučaja i dati preporuke;
 19. Navesti status slučaja (nakon pregleda stanja);
 20. Navesti aktivnosti koje je potrebno poduzeti da bi se završio proces identifikacije za svaki slučaj, uključujući i nastavak pregleda;
 21. Navesti da li su pronađeni novi slučajevi;
 22. Navesti da li su potrebni novi uzorci za analizu DNK. Uzeti nove uzorke. Sve uzorke označiti brojem i opisati:
 - a. prvi uzorak za analizu DNK potreban,
 - b. dodatni uzorak za analizu DNK potreban;
 23. Izraditi usaglašenu listu iz baze podataka sa slučajevima koji zahtijevaju daljnji pregled, rješavanje i zaključivanje;
 24. Unos detalja pregleda slučaja u bazu podataka;
 25. Uraditi izvještaj za objekt uključujući preporuke i statističke podatke kako bi se pomoglo u planiranju i poduzimanju daljnjih aktivnosti na završetku identifikacije slučajeva.

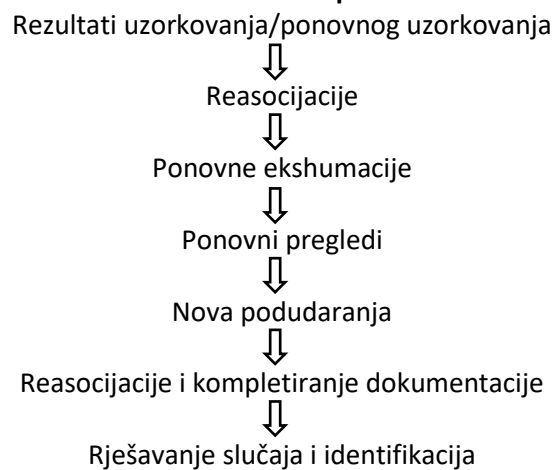
Faza I – sažet prikaz

Faza II – sažet prikaz

Faza III – sažet prikaz

DODATAK 4: Lista indikatora statusa slučaja

Za sve slučajeve je potrebno odrediti status. Određivanjem statusa određuju se koraci neophodni u svrhu rješavanja slučaja i završetka procesa identifikacije. Jedan slučaj može imati jedan ili više statusa. Primjeri statusa obuhvataju sljedeće:

1. Bez određenog statusa;
2. Slučaj za koji je proces identifikacije okončan;
3. Slučaj bez profila DNK;
4. Slučaj prethodno identifikovan samo klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće;
5. Slučaj prethodno identifikovan klasičnim metodama potpune vjerovatnoće;
6. Slučaj prethodno imenovan samo klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće;
7. Slučaj prethodno imenovan samo klasičnim metodama potpune vjerovatnoće;
8. Slučaj ima profil DNK, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim profilima;
9. Slučaj koji je dobio identitet na osnovu izvještaja o podudaranju DNK, ali identifikacija nije potvrđena;
10. Slučaj koji čeka ponovnu obradu;
11. Slučaj je dio vreće sa izmješanim posmrtnim ostacima koja još nije u potpunosti antropološki pregledana;
12. Ustanovljeno je da slučaj potiče od različitih osoba i zahtijeva daljnje radnje;
13. Slučaj se sastoji od reasocijacija koje su izvršene prije pregleda stanja;
14. Ustanovljeno je da slučaj zahtijeva dodatne uzorke za analizu DNK;
15. Slučaj za koji se čekaju rezultati provjere podudaranja profila DNK dostavljenih uzoraka;
16. Slučaj je povezan sa slučajevima koji su prethodno identifikovani klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće (nisu dostupni za uzorkovanje);
17. Porodice nisu dale saglasnost da se ekshumiraju povezani slučajevi;
18. Porodice odbijaju dati saglasnost za ponovnu ekshumaciju;
19. Gubitak/nepostojanje informacija o lokaciji mjesta ukopa povezanih slučajeva;
20. Slučaj je pogrešno označen;
21. Ustanovljena izmjena u označavanju slučajeva;
22. Dokumentacija slučaja nedostaje djelimično ili u potpunosti;
23. Nema traga uzorcima DNK slučaja i njihovim statusima;
24. Ustanovljena izmjena u označavanju uzoraka za analizu DNK;
25. Zamijenjene informacije o statusima uzoraka za analizu DNK (informacija da je došlo do podudaranja kost na kost, a potom informacija da izolovanje uzorka DNK nije uspjelo i obratno);
26. Slučaj predstavljaju skeletni elementi koji nisu ljudskog porijekla ili tkivo koje ne može biti
27. identifikovano kao ljudsko;
28. Moguće je da slučaj nije iz perioda/događaja od interesa.

DODATAK 5: Obrazac za pregled slučaja

U obrascu za pregled slučaja sumirane su sve relevantne informacije o procjeni slučaja i predstavljen je način određivanja statusa te iznesene preporuke koraka neophodnih za završavanje slučaja.

OBRAZAC ZA PREGLED SLUČAJA

Datum	Oznaka slučaja	Oznaka tužilaštva			
Opis slučaja (opisati kontekst, osobine, probleme):		Status slučaja (vidjeti popis statusa):			
Preporuke (šta je neophodno za dovršavanje procesa identifikacije?):					
Odobrava: (potpis i datum)					
Patolog	Tužilac	INO	ICMP		
Status slučaja prije pregleda (vidjeti popis statusa):		Vezane oznake slučaja prije pregleda:			
Naziv lokacije:		Pretpostavljeni broj nestalih:			
Oznaka lokacije:		Broj ekshumiranih slučajeva:			
Vrsta lokacije:		Identitet grupe:			
Datum ekshumacije:		Da li se radi o jednostavnom ili složenom slučaju? lokalitetu?			
Indikatori za datiranje lokacije:					
DNK uzorci Nema informacija o DNK uzorcima ☐					
Status					
Ima profil					
Br.	Oznaka DNK uzorka	Skeletni element	U progresu		
		Pao	Nema podud.	DNK nalaz na ime i/ili kost-kost podudaranje	
Dodatne informacije:					
DNK uzorci uzeti prilikom revizije slučaja:					
Oznaka DNK uzorka		Skeletni element			
Ukoliko je izdat izvještaj o podudaranju DNK, da li porodica želi preuzeti ostatke?					
☐ Da		☐ Ne			
☐ Nisu obaviješteni		☐ Nepoznato			
Detalji:					

OBRAZAC ZA PREGLED SLUČAJA

Učesnici u prethodnoj obradi:	Dostavljena dokumentacija: Zapisnik o ekshumaciji ☐ Fotografije ☐ Obdukcioni zapisnik ☐ Primarna antropol. obrada ☐ Zapisnik o identifikaciji ☐ DNK izvještaji ☐ Drugo:
--------------------------------------	--

Da li su u primarnoj obradi evidentirani lični, odjevni ili drugi predmeti?	NE ☐ DA ☐ N/A ☐ :
Da li su tokom revizije evidentirani lični, odjevni ili drugi predmeti?	NE ☐ DA ☐ :
Da li je potrebno dokaze predati policiji?	NE ☐ DA ☐ N/A ☐ :

Oznaka skeleta:	ANTRO MBI:	DNK MBI:	Br. prisutnih slučajeva:	Pregled napravljen: DA ☐ NE ☐
Dokumenti korišteni prilikom pregleda (u prilogu): Tijelo ☐ Miješane kosti ☐ Drugo ☐				Fotografije slučajeva:

Biološki profil

DT	Spol M/Ž/N	Godine (raspon)	Visina (raspon)	Komentari (individualne značajke, procjena trauma, tafonomski indikatori)

Napomene (sažetak prethodnih obrada, odstupanja od originalnih rezultata obrade, informacije o identifikaciji zasnovanoj na primjeni metoda bez analize DNK, itd):

Potrebne dodatne oznake slučajeva (brojevi i tip):	Navesti potencijalne reasocijacije (navesti slučajeve):
--	---

Popis različitih statusa slučajeva, NN revizija 2013

Svi slučajevi moraju imati oznaku statusa čime se omogućava procjena stadija u procesu identifikacije za svaki slučaj pojedinačno kao i procjena narednih koraka u procesu rješavanja slučajeva i okončanja procesa identifikacije. Status koji podrazumijeva više kategorija uključuje statuse sa navedenog popisa (dodijelite odgovarajući broj):

1. Bez određenog statusa. 2. Slučaj za koji je proces identifikacije okončan 3. Slučaj bez profila DNK. 4. Slučaj prethodno identifikovan samo tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće. 5. Slučaj prethodno identifikovan tradicionalnim metodama potpune vjerovatnoće. 6. Slučaj prethodno imenovan samo tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće. 7. Slučaj prethodno imenovan samo tradicionalnim metodama potpune vjerovatnoće. 8. Slučaj ima profil, ali nema podudaranja sa referentnim profilima. 9. Slučaj koji je dobio identitet na osnovu izvještaja o podudaranju DNK, ali identifikacija nije potvrđena. 10. Slučaj koji čeka ponovnu obradu. 11. Slučaj je dio vreće sa izmješanim posmrtnim ostacima koja još nije u potpunosti antropološki obrađena. 12. Ustanovljeno je da slučaj potiče od različitih osoba i zahtijeva daljnje radnje. 13. Slučaj se sastoji od reasocijacija koje su izvršene prije pregleda stanja. 14. Ustanovljeno je da slučaj zahtijeva dodatne uzorke DNK.	15. Slučaj za koji se čekaju rezultati podudaranja DNK dostavljenih uzoraka 16. Slučaj je povezan sa slučajevima koji su prethodno identifikovani tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće (nisu dostupni za uzorkovanje) 17. Porodice nisu dale odobrenje da se ekshumiraju povezani slučajevi 18. Porodice odbijaju dati pristanak na ponovnu ekshumaciju 19. Gubitak/nedostatak informacija o lokaciji grobnih mjesta poznatih slučajeva 20. Slučaj je pogrešno označen 21. Ustanovljena izmjena u označavanju slučajeva 22. Dokumentacija slučajeva nedostaje djelimično ili u potpunosti 23. Nema traga uzorcima DNK slučajeva i njihovim statusima 24. Ustanovljena izmjena u označavanju uzoraka DNK 25. Zamijenjene informacije o uzorcima DNK (informacije da je došlo do podudaranja kost na kost, a potom informacija da izolovanje uzorka DNK nije uspjelo i obrnuto) 26. Slučaj predstavljaju skeletni elementi koji nisu ljudskog porijekla ili tkivo koje ne može biti identifikovano kao ljudsko. 27. Moguće je da slučaj nije iz perioda/događaja od interesa.
---	---

Zabilježio/la: _____ Datum: _____ Provjerio/la: _____ Datum: _____

DODATAK 6: Tabela procjene minimalnog broja osoba (MBI) u skupu posmrtnih ostataka u Centru za identifikaciju u Gorazdu prema skeletnim elementima

MBI se svake sedmice procjenjivao za svaku vreću s posmrtnim ostacima.

Ukupan MBI je nakon toga ponovno procijenjen na kraju pregleda stanja kako bi se došlo do procjene ukupnog broja slučajeva (vidjeti tabelu u nastavku). Najviša procjena broja osoba iznosi 92 i bazirana je na broju lobanja koje su se našle unutar slučajeva. MBI je obično znatno potcijenjen kada se uporedi s brojem tijela i dijelova tijela te brojem osoba utvrđenim na osnovu broja jedinstvenih profila DNK izolovane iz koštanih uzoraka.

Skeletni element	Broj ponavljanja
Lobanja	92
Desni femur	66
Donja vilica	65
Lijeve femur	63
Lijeva tibia	63
Desna fibula	61
Lijeve humerus	59
Desna tibia	58
Desni humerus	57
Lijeve radius	57
Desni radius	56
Desna ulna	55
Lijeva ulna	54
Lijeve MT#1	53
Lijeve kalkaneus	52
Lijeva fibula	50
Lijeva metatarsal #2	49
Desni metakarpal #2	46
Lijeve talus	45
Desni talus	45
Desni kalkaneus	44
Desni metatarsal #1	44
Lijeve metakarpal #2	41
Desni metatarsal #2	40
Desni metakarpal #1	35
Lijeve metakarpal #1	32